

22142045

MODERN GREEK A: LANGUAGE AND LITERATURE – HIGHER LEVEL – PAPER 1
GREC MODERNE A : LANGUE ET LITTÉRATURE – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
GRIEGO MODERNO A: LENGUA Y LITERATURA – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Friday 9 May 2014 (morning)

Vendredi 9 mai 2014 (matin)

Viernes 9 de mayo de 2014 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Question 1 consists of two texts for comparative analysis.
- Question 2 consists of two texts for comparative analysis.
- Choose either Question 1 or Question 2. Write one comparative textual analysis.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- La question 1 comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- La question 2 comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- Choisissez soit la question 1, soit la question 2. Rédigez une analyse comparative de textes.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- En la pregunta 1 hay dos textos para el análisis comparativo.
- En la pregunta 2 hay dos textos para el análisis comparativo.
- Elija la pregunta 1 o la pregunta 2. Escriba un análisis comparativo de los textos.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Επιλέξτε την ερώτηση 1 ή την ερώτηση 2.

1. Να αναλύσετε, να συγκρίνετε και να αντιπαραβάλετε τα δύο κείμενα. Στην ανάλυσή σας πρέπει να σχολιάσετε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στα δύο κείμενα, τη σημασία του γενικού πλαισίου, το πιθανό αναγνωστικό κοινό, τον σκοπό, τη μορφή και τα εκφραστικά μέσα.

Κείμενο Α

Η οδός Σαμπρή Πασά (σημερινή Βενιζέλου) ήταν ο κεντρικός δρόμος της Αγοράς.

Θεσσαλονίκη: Τα πρώτα ελεύθερα Χριστούγεννα (το 1912) για την «Κοσμόπολη» των τριών Θεών!

ΕΚΑΤΟ χρόνια συμπληρώθηκαν τον περασμένο Οκτώβριο από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης, το 1912. Πώς πέρασαν, όμως, οι Θεσσαλονικείς τα πρώτα Χριστούγεννα μετά την απελευθέρωσή τους; Η «δημοκρατία» ανατρέχει στο παρελθόν και θυμάται τα πρώτα ελεύθερα Χριστούγεννα της πόλης ... Θεσσαλονίκη. Χριστούγεννα 1912. Έτσι ήταν η Θεσσαλονίκη πολύ πριν από το 1912 και για λίγο μετά. Μια πόλη με 10 γλώσσες, πέντε φυλές, τρεις Θεούς: Χριστός, Αλλάχ, Γιαχβέ. Η τρίτη πιο σπουδαία «Κοσμόπολη» μετά τη Βασιλεύουσα¹ και τη Σμύρνη, της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που όπως όλες οι αυτοκρατορίες στήριζαν τον κοσμοπολιτισμό και τον πολυεθνικό χαρακτήρα των μεγάλων τους κέντρων.

Και πού είναι τα Χριστούγεννα του 1912; Εδώ είναι. Στις μυρωδιές, στις γεύσεις, στους ήχους, χρώματα μιας πόλης που ξεκίνησε εκείνη την ιστορική χρονιά σαν ένα ψηφιδωτό λαών κι

έκανε Χριστούγεννα, στο τέλος της, τυλιγμένη σε ελληνικές σημαίες, δύο μήνες μετά την απελευθέρωσή της, στις 27 Οκτωβρίου. Ευτυχώς χωρίς αίμα ή, τουλάχιστον, χωρίς τα ποτάμια αίματος που θα μπορούσαν να είχαν χυθεί, αν ο Κωνσταντίνος αργούσε μια μέρα ακόμη να μπει στα Γιαννιτσά, αν ο Βουλγαρικός στρατός δεν είχε αποκοιμηθεί στα βορειοανατολικά περίχωρα, εκεί όπου σήμερα είναι το «Τιτάν».

Όπως και να 'χει, πόλεμος ήταν. Στρατοί έμπαιναν και έβγαιναν όλη τη χρονιά. Μια ο ένας, μια ο άλλος. Αυτά δεν είναι όμορφα πράγματα για τα νοικοκυριά. Εκείνη τη χρονιά οι ευχές δεν ακούστηκαν πια σε δύο γλώσσες («Μουτλού γιλάρ», «Καλά Χριστούγεννα, ευτυχισμένο το νέο έτος»), αλλά σε μία. Ελάχιστοι είχαν μείνει από τους παλιούς «καταχτητές» κι αυτοί ήταν συμμαζεμένοι, «μη γίνει ξαφνικά κάνα κακό». Πάντως, όπως και να 'χει, εμείς οι Ρωμιοί² τη χαρά μας και το κέφι μας σίγουρα θα το είχαμε

ανεβασμένο και γιορταστικό. Κι αν η κατάσταση μύριζε μπαρούτι από τον Β' Βαλκανικό Πόλεμο που θα ξεκινούσε σε λίγο, σίγουρα το κάλυπταν οι μυρουδιές από το αρνάκι ατζέμ και τα κυδώνια, τον «κούρκο³» στον φούρνο, τους ντολμάδες, τις λακέρδες, τον παστουρμά, το ούζο, το σορόπιασμα του μπακλαβά και την καμένη ζάχαρη.

Εκείνη την Τρίτη, παραμονή Χριστουγέννων του 1912, βλέπω τους Σαλονικιούς με τα καλά τους, με τα λουστρίνια τους, με τα ψώνια σε τσάντες να βολτάρουν στην παραλία της Νίκης

χωρίς να υποπτεύονται τα φαντάσματα του μέλλοντός τους, τη φωτιά του '17, τα κύματα των προσφύγων του '22 και του '23, τα κινήματα, τους πολέμους, τους νεκρούς του '32, την Κατοχή, τον εξανδραποδισμό χιλιάδων Εβραίων συμπολιτών τους. Σε λίγο θα είναι όλοι μαζί στα σπίτια τους, στο γιορτινό τραπέζι ...

Και το δεντράκι δίπλα στην μπαλκονόπορτα να ... αναβοσβήνει. Όπως η πόλη. Όπως ο χρόνος ...

Μακάριος Β Λαζαρίδης, από ημερολόγιον *Μακεδόνων*, που ανατυπώθηκε στην εφημερίδα *Κυριακάτικη δημοκρατία* (2012)

¹ Βασιλεύουσα: η προσωνμία της Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας του Βυζαντινού κράτους

² Ρωμιοί: Έλληνες. Η λέξη «Ρωμιοί» εκφράζει φιλοπατρία και εθνική περηφάνεια

³ κούρκο: γαλοπούλα

Κείμενο Β**«Πάμε Χριστούγεννα – Πάμε Θεσσαλονίκη»**

Μέχρι τις 7 Ιανουαρίου θα παραμείνουν φέτος αναμμένα τα φώτα του «Χριστουγεννιάτικου χωριού» της Θεσσαλονίκης. Φέτος ο στολισμός καλύπτει ολόκληρο τον άξονα της Αριστοτέλους από την παραλιακή λεωφόρο Νίκης μέχρι την πλατεία της Αρχαίας Αγοράς, ενώ χριστουγεννιάτικος διάκοσμος έχει τοποθετηθεί στον πεζόδρομο της Αγίας Σοφίας, στο δημαρχείο και στην περιοχή του Βασιλικού Θεάτρου και του Λευκού Πύργου.

Το όνομα της γιορτής είναι «Thessaloniki Christmas Time», που συνοδεύεται από το σύνθημα «Πάμε Χριστούγεννα – Πάμε Θεσσαλονίκη».

Η πρωτοβουλία για τον εορταστικό διάκοσμο του άξονα της Αριστοτέλους ανήκει στο Επαγγελματικό Επιμελητήριο που πρότεινε στο δήμο να υπάρξει μια θεαματική κίνηση στήριξης της αγοράς του εμπορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης. Άλλωστε, οι έμποροι αντιμετωπίζουν τη χριστουγεννιάτικη περίοδο ως ευκαιρία για να στηρίξουν τις επιχειρήσεις τους, που έχουν πληγεί καθοριστικά από την κρίση. Σε μια περιοχή που άλλοτε έσφυζε από οικονομική ζωντάνια κι ένα διαρκές πηγαινέλα ανθρώπων και πάρε δώσε εμπορευμάτων σήμερα ένα στα τρία μαγαζιά είναι κλειστό και από τα υπόλοιπα τα περισσότερα μετά βίας ανταπεξέρχονται στις υποχρεώσεις τους.

Με αυτά τα δεδομένα η πρωτοβουλία του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου, που γίνεται υπό την αιγίδα του δήμου Θεσσαλονίκης, να διοργανώσει για δεύτερη χρονιά τη «Χριστουγεννιάτικη πλατεία» αντιμετωπίζεται θετικά, αφού εκτιμάται ότι στις 35 ημέρες που θα διαρκέσει θα προσελκύσει κόσμο που ίσως αλλιώς δεν θα κατέβαινε ή δεν θα παρέμενε στο κέντρο. Ακόμη περισσότερο υπάρχει η ελπίδα να «τραβήξει» κόσμο από την υπόλοιπη Βόρεια Ελλάδα, αλλά και τις γειτονικές βαλκανικές πόλεις, οι κάτοικοι των οποίων έτσι κι αλλιώς εδώ και δεκαετίες ταυτίζουν τη Θεσσαλονίκη με την αγορά της. Γι αυτό το λόγο εξελίσσεται ήδη με ευθύνη του ΕΕΘ¹ πρόγραμμα διαφήμισης και προβολής, ώστε να γίνει γνωστό εκτός Θεσσαλονίκης τι συμβαίνει στο κέντρο της Θεσσαλονίκης αυτές τις εορταστικές ημέρες. Το έργο της Αριστοτέλους ανέλαβε η εταιρεία «Magic Park».

Το αποτέλεσμα είναι πράγματι εντυπωσιακό, αφού ποτέ στο παρελθόν η Θεσσαλονίκη δεν είχε ζήσει κάτι ανάλογο. Το «χριστουγεννιάτικο χωριό» περιλαμβάνει χριστουγεννιάτικο δέντρο, την πατροπαράδοτη φάτνη, παιχνίδια (παγοδρόμιο, καρουζέλ, τροχό, κυματοειδή κούνια κ.λ.π.), διακοσμητικά φώτα σε δέντρα και κολώνες, χιονόμπαλα, το σπίτι του Αη Βασίλη, σπιτάκια για παιδιά (μαγειρικής, ζαχαροπλαστικής, χειροτεχνίας κ.λ.π.), σπιτάκια στα οποία ΜΚΟ² ανθρωπιστικού χαρακτήρα επικοινωνούν με τον κόσμο, καθώς και εξέδρες, που φιλοξενούν διάφορα μουσικά δρώμενα. Μια εορταστική ατμόσφαιρα που αξίζει στη Θεσσαλονίκη, ακόμη και στην περίοδο της κρίσης.

35 Σύμφωνα με τον πρόεδρο του ΕΕΘ Μιχάλη Ζορπίδη οι επαγγελματίες της Θεσσαλονίκης χρειάζονται αισιοδοξία και χαμόγελο, που με τη σειρά τους θα τα μεταδώσουν στους καταναλωτές, που επίσης τα χρειάζονται. Κατά τον κ. Ζορπίδη η πρωτοβουλία του ΕΕΘ έχει ως στόχο να συμβάλει στην αναστροφή του γενικότερου αρνητικού κλίματος στην αγορά και την κοινωνία και να στείλει το μήνυμα ότι στην Ελλάδα – και τη Θεσσαλονίκη ειδικότερα – οι παράγοντες της αγοράς δεν «παραδίδουν τα όπλα», αλλά εξακολουθούν αγωνίζονται για να σταθούν όρθιοι.

Άρθρο από τον ενημερωτικό ιστότοπο www.thousandnews.gr
(Δεκέμβριος 2012)

¹ ΕΕΘ: Εμπορικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης

² ΜΚΟ Μη Κυβερνητική Οργάνωση

2. *Να αναλύσετε, να συγκρίνετε και να αντιπαραβάλετε τα δύο κείμενα. Στην ανάλυσή σας πρέπει να σχολιάσετε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στα δύο κείμενα, τη σημασία του γενικού πλαισίου, το πιθανό αναγνωστικό κοινό, τον σκοπό, τη μορφή και τα εκφραστικά μέσα.*

Κείμενο Γ

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Γυρίζει γυρίζει φριχτά
 ό στρογγυλός ό δρόμος
 γυρίζουν γυρίζουν φριχτά
 στό στρογγυλό τό δρόμο
 5 χίλιων ειδών ανθρώποι
 μηχανές ποικίλων μορφών
 γυρίζουν γυρίζουν σιγά
 οί κουτσοί, οί τυφλοί και οί γέροι
 τό δίτροχο μέ τό μισόνεκρο μουλάρι
 10 τό τράμ τρία πού σταθμεύει έκει κοντά
 τό κίτρινο τράμ ανάμνηση βελγικής έταιρίας
 γυρίζει γυρίζει σιγά
 ή κοκότα πού κάνει τροτουάρ
 και ό όμοφυλόφιλος νέος
 15 και πίσω από τό νέο
 απόστρατος άνθυπολοχαγός
 ήρωας σέ δυό νικηφόρους πολέμους
 και πρώην μπράβος στή Σμύρνη μέσα
 γυρίζει γυρίζει σιγά
 20 τό παιδί πού δέν αγαπάει τό σχολειό
 κι ό άνεργος πού από κάπου περιμένει δουλειά
 πλήθος κόσμου γυρίζει σιγά
 τά πρωιά στήν πλατεία τής Όμόνοιας
 πλήθος πραγμάτων γυρίζουν σιγά
 25 όλημερίς στήν κεντρική τήν πλατεία
 χαρτάκια μικρά κάθε είδους
 κουρελάκια πού άλλοτε ίσως νά ’ταν ώραϊα
 κι ή σκόνη κι αυτή γυρίζει σιγά
 κι ή πλάκα τοῦ φωνογράφου
 30 σιγά γυρίζει ένα παλιό ταγκό
 πάμπολλες σκέψες γυρίζουν
 γύρω γύρω στήν πλατεία τής Όμόνοιας
 συναντιοῦνται καμιά φορά
 στόν κυκλοτερό τους δρόμο
 35 πρίν χαθούν σέ μιά πάροδο
 μαζί ή χωριστά
 πρίν χαθοῦν μέσ στή γῆ –

- τῆς γῆς οἱ δρόμοι πού ἐνώνουν τὴν Ἀθήνα μὲ τὸν Πειραιά
 σέ μερικούς δίνουν τὴ θάλασσα
 40 – ποιός θά πεῖ ποτέ γιατί τὴ θέλουν –
 σ' ἄλλους χρήματα, ἔρωτα
 στὴν πλατεία τῆς Ὁμόνοιας δίνουν ζωὴ
 βγαίνει, ξετρυπάει μὲ πόνο τὸ πλῆθος
 ἔτοιμο νά γυρίσει σάν μπάλα
 45 – ποιός δρόμος εἶναι τάχα ὁ τυχερός ἀριθμός;

[...]

- Τῆς κάθε πόλης ἡ πλατεία
 γυρίζει σὰ σβούρα ἀνθρώπους μηχανές
 στὴν Ἀθήνα γυρίζει ἡ Ὁμόνοια
 καί μέσα στό στόμα ἅμα τὴν προφέρω
 50 γυρίζουν τὰ γράμματα καί παίρνουν ζωὴ
 καί γυρίζουν μὲ βία οἱ ἐπιγραφές πού τὴ γράφουν
 τῆς κάθε μεγάλης πόλης ἡ πλατεία
 γυρίζει τρελά τοὺς ἀνθρώπους
 γυρίζουν πίσω ἀπὸ φόβο
 55 γυρίζουν πίσω μὲ ἐλπίδα ἢ καί δίχως ἐλπίδα
 πάντως στίς πλατείες μέσα
 εὐκόλα δέν ἠμποροῦν νά σταθοῦν
 σε παίρνουν τῶν ἄλλων οἱ γύροι
 γιατί στὴν Ὁμόνοια
 60 ὁ κάθε διαβάτης
 ἡ κάθε μηχανή
 εἶτε τὸ θέλει εἶτε ὄχι
 πρέπει νά πάει κυκλοτερά
 δέν ἐνδιαφέρεται κανεὶς νά μάθει
 65 ποιός εἶναι ὁ λόγος τῶν τόσων γύρων
 ἀρκεῖται μονάχα στῶν ἄλλων τὴ ζάλη
 καί σήμερα οἱ ἀνθρώποι, ἔτσι εἶναι ἡ ζωὴ,
 σκοτώνουν τὴν κάθε μέσα τους κακοφωνία
 στὴ ζάλη τῶν κύκλων.

Ἀπόσπασμα ποιήματος τοῦ Νικολάου Κάλας,
ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΦΩΣ, Ποιήματα 1933 (1998)

Κείμενο Δ**Αστικός χώρος – αστικός κόσμος. Η πλατεία**

5 Στην αρχαία Ελλάδα, το – κλεινόν ή μη – άστυ* διέθετε κάποιους χώρους κεντρικούς και κυκλικούς, όπου η θεά Εστία ρίζωνε και συντηρούσε τις δραστηριότητες των ανθρώπων. Κατ’ επέκτασιν, κάθε εστία/οικία προσκολλημένη στη γη, έμοιαζε κατά τον Ζαν Πωλ Βερνάν με «ομφαλό που ρίζωνε το σπίτι στο χώμα». Για λόγους ιστορικούς, οικονομικούς, πολιτικούς και θρησκευτικούς, οι σύγχρονες δυτικές πόλεις διατήρησαν την αναγκαιότητα ενός κέντρου, που, ως εικόνα σφαιρική και ομόκεντρη της μνήμης και της ταυτότητας μιας πόλης, συμβολίζει την ενότητα ενός κατακερματισμένου αστικού χώρου, δηλαδή το σημείο συνάθροισης και συγκέντρωσης των κατοίκων της πόλης. Άρα, «πηγαίνω στο κέντρο [μιας πόλης] σημαίνει συναντώ την κοινωνική “αλήθεια”, δηλαδή, συμμετέχω στην υπέροχη πληρότητα της “πραγματικότητας”», αποφαίνεται ο γάλλος θεωρητικός Ρολάν Μπαρτ.

10 Από την άλλη, το κέντρο μιας σύγχρονης πόλης – εύκολα, πλέον, προσβάσιμο στον πολύ κόσμο, λόγω της διεύρυνσης των οδικών αρτηριών και της εξέλιξης των μέσων μαζικής μεταφοράς – διαθέτει παραδοσιακές ή μη πλατείες, που ενσωματώνονται αρμονικά στον αστικό χώρο, επιτρέποντας τη συνάθροιση και την πρόσμειξη των κατοίκων μιας πόλης. Υπάρχουν ποικίλες πλατείες: κυκλικές, ημικυκλικές, τριγωνικές, τετράγωνα ή πολυγωνικές, αλλά, κυρίως, υπάρχουν «πλατείες ανοιχτές», ως σημεία σύγκλισης πολλών αρτηριών, και «πλατείες κλειστές», ως χώροι προέκτασης μνημείων, μουσείων ή εκκλησιών. Εν τέλει, για να εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στην Αθήνα, «υπάρχουν λογιά λογιά πλατείες [...] Μικρές, μεγάλες, άσημες και διάσημες. Οι πλατείες σε μια πόλη είναι το ξέφωτο που ο οδοιπόρος σταματά. Είναι εκεί που οι άνθρωποι στήνουν μνημεία και τα καφενεία βγάζουν καρέκλες. Ένας τόπος σαν την αρχαία Αγορά, που οι πολίτες μαζεύονται να συζητήσουν, ν’ αποφασίσουν ή να περάσουν τη μοναξιά τους συντροφικά», γράφει ο Μένης Κουμανταρέας και ομολογεί: «Μ’ αρέσουν οι πλατείες. Εγώ ο ίδιος μεγάλωσα στην πλατεία Βικτωρίας, παρέα με ανθρώπους μελαγχολικούς που παίρνουν τον Ηλεκτρικό, τηλεφωνούν απο θαλάμους, παίζουν χαρτιά και φλίπερ.» Ύστερα, δε, από μια σύντομη αναφορά σε δύο κεντρικές πλατείες της Αθήνας στο Κολωνάκι και στο Σύνταγμα, καταλήγει με ύφος έντονα εξομολογητικό: «Υπάρχουν ακόμα χιλιάδες πλατείες. Στο Περιστερί, στο Παγκράτι, στα Πατήσια. Καθώς η Αθήνα μεγάλωσε, ούτε που τις ξέρω. Τις βλέπω μέσα από αυτοκίνητα, τουρίστας κι εγώ. Καμιά φορά ζηλεύω που δεν είμαι θαμώνας τους. Θα ‘θελα, αν ήταν δυνατόν να τις είχα όλες, [...]. Απ’ όλες, όμως, τις πλατείες – εκτός, βεβαίως, απ’ αυτήν που μεγάλωσα – μία ξέρω καλά. Παρ’ όλες τις αλλαγές που μεσολάβησαν, κι ας έφυγαν τ’ ανθοπωλεία, κι ας κόπηκαν δέντρα και προστέθηκε η υπόγεια στοά, εκείνη μένει αναλλοίωτη. Είναι η Ομόνοια, η πιο κεντρική κι η πιο λαϊκή – ο ομφαλός της χώρας. Αυτή που δεν έχει μόνιμους θαμώνες, δέντρα, μνημεία, ούτε καν αξιοπρεπή μαγαζιά. Εκεί μαζεύονται οι επαρχιώτες που ήρθαν να βρουν την τύχη τους στην Αθήνα. Εκεί και κάποιοι απελπισμένοι πρωτευουσιάνοι, αποζητώντας την ψευδαίσθηση μιας συντροφικότητας – κάτι που δεν χάθηκε ακόμα απ’ αυτή την πόλη. Χίμαιρες και άνθρωποι πάνε χέρι με χέρι σε τούτη την πλατεία. Εκεί πηγαίνω κι εγώ.»

Σύμφωνα με τον Μ. Κουμανταρέα, η πλατεία Ομονοίας, ως «πλατεία ανοιχτή» και κεντρική, καταργεί κάθε έννοια κοινωνικού διαχωρισμού και χωρικής ιδιοκτησίας, εφόσον κανείς περίοικος ή τακτικός θαμώνας δεν δύναται να την ιδιοποιηθεί κατ' αποκλειστικότητα σε σχέση με τους αναρίθμητους περαστικούς που τη διασχίζουν κάθε μέρα. Συνεπώς, πέρα από την ιδιότητα του ομφαλού της πόλης – που παραπέμπει στην εστία/οικία της αρχαιότητας, η οποία ριζώνει στη γη και συντηρεί τις δραστηριότητες των ανθρώπων, όπως είπαμε ανωτέρω, συναντάμε εδώ την αρχή της ισονομίας, που θέσπισε ο Κλεισθένης στην Αθήνα του 6ου αιώνα, σύμφωνα με την οποία οι πολίτες μιας πόλης συντηρούν με το κέντρο της σχέσεις συμμετρικές και αντιστρέψιμες, εφόσον καμία ιδιότητα δεν τους παρέχει ιδιαίτερα προνόμια ως προς αυτό, παρά μόνο ισόκυρες δυνατότητες στη χρήση του.

Απόσπασμα δοκιμίου της Αντιγόνη Βλαβιανού,
Μια περιπατητική ανά-γνωση της πλατείας Ομονοίας,
Φθινόπωρο (2006)

* το κλεινόν ... άστυ: η Αθήνα